

KUR'AN ELIF-BÂ ÖĞRETİMİNDE METODLAR

VE

ÖLÇME DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

İKİNCİ BÖLÜM

DERLEYEN VE HAZIRLAYAN : NUMAN CEMAL ERYILMAZ

DEĞERLENDİRİLEN KAYNAKLAR

- 01 - M.F. Gülen; *Çekirdekten Çınara; Pırlanta Serisi; Nil Yayınları.*
- 02 - M.F. Gülen; mfgulen.com Webbsite; *Digital Kaynaklar.*
- 03 - *Kur'ân-ı Hakîm ve Meal-i Kerim ; Suat Yıldırım.*
- 04 - *Kültür Merkezleri Kur'an Öğretim Seti Derslikleri ve WebSite.*
- 05 - *Zekeriya Demirci; Kur'an Öğreniyorum; ilk, orta, lise ve ileri Seviyeleri.*
- 06 - *Erkam Yayınları Elif-Ba Seti; Digital Kaynak.*
- 07 - *Muammer Kırkaş; Tecvidli Renkli Elif-Ba; Digital Kaynak.*
- 08 - *Kültür Merkezleri Kur'an ve Dini Bilgiler Okulu, Kur'an Eğitimi GoogleDrive Linki*
- 09 - *Rekin Ertem; TDV İslâm Ansiklopedisi; 1995, Cilt 11; Sayfa 39 - 44.*
- 10 - *islam.web ; Digital Kaynaklar .*
- 11 - *Salih Aybey ; Akademik Makale ; 11.05. 2016;*
- 12 - *İmam İbnü'l-Cezerî; et-Takrîb fi'l-Kırâât ve Mukaddimetü'l-Cezeriyye; Digital Kaynak.*
- 13 - *Ebû Amr ed-Dânî; el-Mukni' fi't-Tecvîd; Digital Kaynak.*
- 14 - *Osman Şekerci; Kur'an-ı Kerim Öğretiminde Metot ve Teknikler.*
- 15 - *Hasan Karakaya; Tecvidli Kur'an Eğitimi Yöntemleri; Digital Kaynak.*
- 16 - *Muhammed Emin Saraç; Tecvid ve Kur'an-ı Kerim Öğretim Metotları; Digital Kaynak.*
- 17 - *Muhtelif Digital Kaynaklar.*

GIRIS BÖLÜMÜ

PEDAGOJİK EGİTİM METODU VE ANDRAGOJİK EGİTİM METODU :

“Pedagoji / Paidagōgos” ve “Andragoji / Andragogos”
Terimleri Eski Yunanca kaynaklıdır..

“ *Pedagojik Eğitim Metodu : Cocukların - Ergenlerin Eğitim ve Öğretim Bilimi.*”

“ *Andragojik Eğitim Metodu : Gençlerin - Yetişkinlerin Eğitim ve Öğretim Bilimi.*”

Pedagojik Metod'un ve Andragojik Metod'un Özellikleri :

<i>Pedagojik Eğitim Metodu</i>	<i>Andragojik Eğitim Metodu</i>
Cocukların ve Ergenlerin Öğrenmesidir	Gençlerin ve Yetişkinlerin Öğrenmesidir
Öğretmen Merkezli veya Yapılandırılmış Rehberlik Ağırlıklıdır	Öğrenen Merkezli ve Öz-Yönelimlidir
Temel Bilgi ve Beceri Kazandırma Odaklıdır	Deneyim ve Problem Çözme Odaklıdır
Dış Motivasyon Daha Etkili Olabilir	İç Motivasyon Daha Belirgin Olabilir

İKİNCİ BÖLÜM

16-18-21 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERİNE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 1

16 - 18 - 21 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri :

1- Bilgisel (Öğrenme) Gelişimleri : Yüksek seviyede soyut düşünme becerileri vardır. Karmaşık kavramları rahat anlayabilirler. Sebep-sonuç ilişkisini rahat kurabilirler. Analiz-sentez yapma ve eleştirel bakış açısına sahiptirler..

2- Duygusal Gelişimleri : Kimlik arayışları devam etmektedir. Manevi değer arayışı ve anlamlı bağ kurma ihtiyaçları yoğundur ve sorgulayıcıdır.. Özgürlük ve Saygı görmeyi beklerler..

3- Sosyal Gelişimleri : Akranlarının etkisi güçlüdür. Ancak bireysel duruşlarını geliştirme eğilimindedirler. Grup içerisinde her zaman saygı görmek ve saygı duyulmak isterler.

4- Ahlaki ve Dini Gelişimleri : Duydukları ve öğrendikleri konularda Sorgulayıcıdır. Kur'an ile; O'nu anlama temelli ilişki kurmak, ibadetler ile bütünleştirmek isterler. Gösterişten uzak, samimi bir öğrenme ve değerler kazanma süreci ararlar...

16-18-21 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 2

16-18-21 yaş grubu için çocukluk dönemi yaklaşımlarından tamamen uzak, yetişkinliğe geçiş sürecinde olan bireylere yönelik saygılı, bilinçli ve amaç odaklı bir yaklaşım uygulanmalıdır. Bu yaş grubu için Elif-Bâ eğitimi ya telafi niteliğinde (hiç öğrenmemiş ya da unutmuş bireyler için), ya da tecvid ve mahreç eğitimiyle okuma kalitesini artırmaya yönelik olabilir..Özellikle 19-21 yaş arası eğitimi “ Yetişkin Eğitimi / Andragojik Eğitim” niteliği taşımalıdır.

Dikkat Edilmesi Gerekenler :

- Bu yaş grubuna saygılı ve bilinçli bir dil ile yaklaşılmalı, çocuk gibi muamele edilmemeli.
- Öğrenme sürecine anlam ve kişisel hedef kazandırılmalı.
- Kendi hatalarını fark etme ve düzeltme süreci desteklenmeli, aşağılama ve tenkit değil rehberlik esastır.
- Mahremiyet, özgüven ve bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

16-18-21 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 3

Pedagojik Öğretim Metodları :

1. Anlam Merkezli ve Bilinçli Öğretim

- Harf öğretimi sadece ses düzeyinde değil, anlamla ve ibadetle ilişkilendirilir.
- “Neden doğru okumalıyım?”, “Kur'an'ı doğru okumak ne kazandırır?” gibi sorularla yönlendirme yapılır.

2. İleri Mahreç ve Tecvid Eğitimi

- Harflerin çıkış yerleri (mahreç) detaylı öğretilir.
- Renkli, tecvidli Mushaflar, uygulamalı eğitim videoları ve sesli örnekler kullanılır.

3. Dinleme - Sesli Karşılaştırma - Geliştirme

- Öğrenci kendi sesini kaydeder, profesyonel kıraatlerle karşılaştırır.
- Ses analizi, hata düzeltme ve gelişim raporu oluşturma çalışmaları yapılır.

4. Sorumluluk Vererek Öğrenme

- Kendi öğrenmesini planlama, takip etme ve hedef koyma desteklenir.
- Rehber öğretmen eşliğinde “bireysel gelişim dosyası” oluşturulur.

5. Akademik Yöntemle Yaklaşım (Modüler Sistem)

- Harf bilgisi → Mahreç → Tecvid → Uygulama → Kıraat şeklinde modül modül ilerlenir.
- Her modülde değerlendirme yapılır.

6. Etik ve Maneviyatla Bağlantı Kurma

- Kur'an'ın lafzını öğrenmenin yanı sıra Kur'an ahlakı, mânâ ile bağ kurma, niyet ve ihlas üzerinde durulur.
- Sadece bilgi değil, içselleştirme hedeflenir

22-24-27 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 1

22 - 24 - 27 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri :

1- Bilgisel (Öğrenme) Gelişimleri : Karmaşık bilgileri işleyebilir, analiz, sentez ve yorumlayabilirler. Genel olarak; Bilgi'ye sorgulayıcı ve Seçici yaklaşırlar ve değerlendirirler. Öğrenmeye ve Bilgi edinmeye gönüllü ve istekli olarak açıktırlar.. Özellikle 25-27 yaş grubunda; Analitik düşünme, bağımsız öğrenme, ileri düzeyde anlam kurma becerileri gelişmiştir..

2- Duygusal Gelişimleri : Kimlik oluşumları büyük oranda tamamlanmış ve oturmuştur. Ancak Maneviyat ve Hakikat arayışları artar.. Özellikle 25-27 yaş grubunda; Hayata dair mesuliyetler / yaşam sorumlulukları artmıştır. Maneviyat ve Hakikat arayışları artar..

3- Sosyal Gelişimleri : Yetişkinliğin sorumluluklarını taşırlar. Grup içinde öğrenmeyi severler, Ama “Bireysel Mahremiyet”e önem verirler.. Öğrenmede Saygı, Gizlilik ve Özerklik beklerler..

4- Ahlaki ve Dini Gelişimleri : Sorgulayıcı, Bilinçli, Samimi bir Dini Yaklaşım geliştirirler. Gösteriş değil, içtenlik ve ihlası esas olarak benimserler..

22-24-27 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 2

22-24-27 yaş grubunda tamamıyla “Yetişkin Eğitimi ve Bireysel Öğrenme” motivasyonu temelinde ele alınmalıdır.. 22-24 yaş aralığındaki bireyler ya üniversite öğrencisidir ya iş hayatına atılmak üzeredir. 25-27 yaş grubu ise; eğitimini tamamlamış, iş hayatına başlamış, hayatta sorumluluklar üstlenmiştir. Dolayısıyla zaman yönetimi, öğrenmenin amacı, öğrenme biçimi ve duygusal yaklaşım büyük önem taşır. Genellikle telafi eğitimi (hiç öğrenmemiş, unutmuş ya da öğrenmeyi ertelemiş) amacıyla Kur’an Elif-Bâ’ya yönelirler. Yaklaşım; kısa sürede etkili, anlamlı, saygı temelli ve motive edici olmalıdır..

Dikkat Edilmesi Gerekenler :

- Bu yaş grubunda mahcubiyet, geç kalmışlık hissi ve çekingenlik yaygındır. Eğitim dili yapıcı, teşvik edici olmalıdır.
- Bu yaşta bireyler genellikle çekingenlik veya “geç kaldım” kaygısı yaşar. Moral ve destek ön planda olmalı. Yaşsız bir öğrenme ortamı sunulmalıdır..
- Öğretmen / rehber rolü; yargılayan değil yoldaşlık eden bir karakter taşınmalı.
- Bireysel hedefler ve kişiselleştirilmiş öğrenme modeli benimsenmelidir.

22-24-27 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERİNE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 3

Pedagojik Öğretim Metodları :

1. Yetişkin Eğitimi Temelli (Andragojik Eğitim Yaklaşımı)

- Deneyim temelli, ihtiyaç merkezli ve kendi hızında öğrenmeye dayalıdır.
- Öğrenme sürecine aktif katılım, sorumluluk verme ve öz değerlendirme önemlidir. Saygı, özerklik ve kişisel hedef belirleme esas alınır..

2. Modüler ve Hedef Odaklı Eğitim

- Elif-Bâ → Mahreç → Tecvid → Uygulama şeklinde kısa, net ve hedefli modüller.
- Her modül sonunda pratik uygulama ve bireysel geribildirim yapılır.

3. Sesli - Görsel Destekli Eğitim

- Ses kaydı + video dinleme + kendi sesini değerlendirme yöntemleri.
- Mobil uygulama, video ders ve QR kod destekli kitaplarla öğrenme.

4. Motivasyon Odaklı ve Anlam Temelli Öğrenme

- Öğrenmenin sadece teknik değil manevi bir yönü olduğu anlatılır.

- “Kur’an okumayı öğrenmek neden kıymetli?” gibi sorularla iç motivasyon sağlanır.

5. Bireysel Rehberlik - Mentor Eğitimi

- Her öğrencinin gelişim süreci izlenir, eksikleri belirlenir ve özel çalışma önerilir.
- Öğrencinin tercihinine göre yalnız çalışmaya da olanak tanınır..
- Öğrenen kendi gelişimini takip edebileceği formlar ve planlayıcılar kullanır.

28-30-33 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 1

28 - 30 - 33 Yaş Grubu Gelişim Özellikleri :

1- Bilgisel (Öğrenme) Gelişimleri : Karmaşık bilgileri değerlendirirler, işlerler, Soyut Kavramlarla ilişki kuraralar. Eleştirel düşünürler.

2- Duygusal Gelişimleri : Hayatın Anlamı, Gayesi, Ebedi Hayatın Önemi, Maneviyat, Kalıcılık, Aidiyet ve benzeri konulara yönelirler.

3- Sosyal Gelişimleri : Sosyal Sorumlulukları, İş - Aile Dengesi mesuliyetleri artmıştır. Öğrenmede Gizlilik ve Saygı önemlidir.

4- Ahlaki ve Dini Gelişimleri : Din sadece bilgi olarak değil, Yaşam Biçimi olarak algılanır. Samimiyet, ihlas, içtenlik ve doğruluk önemlidir..

28-30-33 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 2

28-30-33 yaş grubu tamamen “Bireysel, Bilinçli ve Gönüllü” bir süreçtir. Bu yaş aralığı, hayatın en üretken ve yoğun dönemlerinden biridir: Bireyler ya kariyer yapmaktadır ya da aile sorumluluğu taşımaktadır. Bu nedenle öğretim süreci, saygılı, pratik, modüler, güçlendirici ve zamana duyarlı bir yaklaşımla yürütülmelidir. Ayrıca bu yaş grubunda Kur’an öğrenme motivasyonu genellikle içsel manevi arayış, telafi etme arzusu veya ibadetlerini bilinçli yerine getirme ihtiyacıdır..

Dikkat Edilmesi Gerekenler :

- Geç kalmışlık hissi en çok bu yaş grubunda görülür.. öğretici, teşvik edici ve güven verici olmalıdır.
- Zaman kısıtlılığı, öğrenmeye ayrılan sürenin verimli kullanılmasını gerektirir.
- Kişisel mahremiyete saygı duyulmalı, bireyin öğrenme süreci asla küçümsenmemeli, böyle düşünmesine asla meydan verilmemelidir..
- “Her yaşta başlanabilir” mesajı sık sık verilmelidir.

28-30-33 YAŞ GRUBU GELİŞİMLERINE GÖRE, PEDAGOJİK ÖĞRETİM METODLARI - 3

Pedagojik Öğretim Metodları :

1. Andragojik Eğitim (Yetişkin Eğitimi)

- Öğrenciye saygı duyulur; önce “neden öğrenmeli” sorusuna cevap verilir.
- Kendi öğrenme sürecini yönetmesine izin verilir: bireysel hedefler, zaman planlaması. vb..

2. Modüler ve Mikro - Öğrenme Teknikleri

- Öğrenme kısa, hedefe yönelik ve modül modül ilerler:
 - Harf tanıma
 - Mahreç çalışmaları
 - Med harfleri
 - Tecvid kuralları
 - Uygulamalı kıraat

3. Görsel - İşitsel ve Teknoloji Destekli Eğitim

- Mobil uygulamalar, YouTube videoları, QR kodlu kitaplar aktif kullanılır.
- Kendi sesini kaydetme ve karşılaştırma ile gelişim sağlanır.

4. Öz Denetim ve Takip Sistemi

- Kendi gelişimini izleyebileceği formlar, kontrol listeleri ve hedef planlayıcılar kullanılır.

5. Motivasyon ve Manevi Bağ Kurma

- Kur'an'la bir bağ kurma hedeflenir; sadece teknik değil, ruhsal bir gelişim olarak görülür.
- Öğrenciye “sadece öğren değil, anlamlandır” yaklaşımı sunulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜR MERKEZLERİ KUR'AN ÖĞRETİMİ METODLARI

1. SEVİYE = 7 YAŞ = 2. SINIF : 4 - 5. HAFTA :

(*GoogleDrive Linkinden Örnek*)

DERS VE KONULAR :

Ezber : Kelime-i Tevhîd ve Manası

Yüzünden : Elif-Bâ

YÖNTEM VE TEKNİKLER :

- Talim Usulü Tekrarı
- Klasik Talim Metodu (Alfabetik Sıraya Göre)
- Harflerin Şekillerine Göre Gruplandırılması
- Hikâyeleştirme
- <https://wordwall.net/tr-tr/community/elif-ba>

ELİF-BÂ'DAN KUR'AN'A GEÇME ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMELERİ - 1

Kur'an-ı Kerim öğreniminde, Elif-Bâ'dan yüzüne geçiş aşaması önemli bir dönüm noktasıdır. Bu süreçte ölçme ve değerlendirme kriterleri, öğrencinin doğru bir şekilde ilerlemesini ve Kur'an harflerini ve kıraat kurallarını eksiksiz bir şekilde öğrenmesini sağlamayı amaçlar.

A - Bu Sürece Dair Değerlendirme Alanları, Kriterleri ve Ölçüleri :

1. Harflerin Doğru Tanınması ve Telaffuzu :

• Kriter :

Öğrenci, Kur'an alfabesindeki tüm harfleri (elif, be, te vb.) tanıyabilmeli ve doğru bir şekilde telaffuz edebilmelidir.

• Ölçüler :

- Harflerin mahreçlerine (çıkış yerlerine) uygun şekilde seslendirilmesi.
- Harekelerle harfleri doğru birleştirme (örneğin, “ب” = “be”, “بي” = “bi” gibi).
- Şedde (çift harf), med (uzatma), sakin (cezimli) ve tenvinli harflerin okunmasında doğru uygulama..

2. Harf ve Hareke Bütünlüğü

• Kriter: Harflerin harekelerle birleşimini doğru okuyabilmelidir.

• Ölçüler:

- Harekelerin (üstün, esre, ötre) doğru ve hızlı bir şekilde tanınması.
- Harflerin hareke durumuna göre seslendirilmesi ve karışıklık olmaması.
- Harekelerin hızlı ve doğru okunması (örneğin: “بِتْ”, “بِتْ”).

3. Kelime Oluşturma ve Okuma

- **Kriter:** Harfleri birleştirerek kelime oluşturma ve okuma becerisini kazanmalıdır.
- **Ölçüler:**
 - Harfleri birleştirip doğru bir şekilde kelime okuma (örnek : “بَا” → “ba”, “مَحَبَّة” → “mehabbetun”).
 - Kelimelerdeki şedde, cezim ve med gibi kıraat kurallarına dikkat etme.
 - Harflerin ve harekelerin sırasını karıştırmadan okuma.

4. Akıcılık ve Hız

- **Kriter:** Akıcı bir şekilde kelime ve kısa cümle okuyabilmelidir.
- **Ölçüler:**
 - Başta yavaş ama doğru okuma, ilerledikçe hız kazandırma olmalıdır.
 - 5-10 harfli kelimeleri ve kısa cümleleri bir nefeste düzgün okumalıdır.

5. Tecvid Kurallarının Uygulaması (Başlangıç Seviyesi)

- **Kriter:** Elif-Bâ aşamasında temel tecvid kurallarını öğrenmelidir.
- **Ölçüler:**
 - Med, idgam, ihfa gibi temel tecvid kurallarını başlangıç seviyesinde uygulamalı.
 - Uzatma (meddi tabii) ve durak (vakf) işaretlerine dikkat etmelidir.

6. Hataların Azaltılması ve Özgüven

- **Kriter:** Hata oranı azalmalı, öğrenci okuduğundan emin olmalıdır.
- **Ölçüler:**
 - Hataların düzenli geribildirimle düzeltilmesi gerekir.
 - Öğrencinin özgüvenli bir şekilde harf ve kelime okuması yapılmalıdır.

B - Değerlendirme Sürecinde İzlenecek Yollar :

1. **Gözlem :** Öğrencinin harf, hareke ve kelime okuma aşamalarını sürekli gözlemlemek gerekir.
2. **Sözlü Sınav :** Harfleri ve kısa kelimeleri okutun; şifreli bir sıralamayla harf tanıma becerisi test edilir.
3. **Pratik Tekrarlar :** Hatalı olduğu alanlarda tekrar yaptırarak düzeltilmesini sağlanır.
4. **Kısa Cümleler ve Sureler okutmak :** Elif-Bâ öğretiminin sonlarına doğru, kısa sure ve cümlelerle yüzüne okumaya geçiş hazırlığı yapılır.

C - Değerlendirmede Başarı Ölçüleri :

- **Harf tanıma ve okuma :** % 90 - 100 doğru olmalı.. (% 95).
- **Harekeli kelimelerde hata oranı :** %10'dan az olmalı.. (% 5).
- **Kısa cümlelerde akıcılık :** Ortalama hız ve doğru kıraat olmalı..

Bu kriterler doğru uygulandığında;

Öğrenci Elif-Bâ'dan yüzüne geçmeye hazır olacaktır...

ELİF-BÂ'DAN KUR'AN'A GEÇME ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMELERİ - 2

İlkokul Çağındaki Çocukların; Elif-Bâ' dan Kur'ân'a Geçmede İdeal Ders Saati Sayısı ve Süresi - 1

İlkokul çağındaki çocukların **Elif-Ba'dan yüzüne geçiş süreci**, bireysel öğrenme hızlarına, pedagojik yaklaşımlara ve öğretim yöntemine bağlı olarak değişebilir.. Ancak bu konuda ideal bir **ortalama ders saati aralığı** belirlemek için hem klasik İslami kaynaklar, hem de modern eğitim yöntemlerine dair çalışmalar dikkate alınmalıdır.

1 - İdeal Ders Süresi Önerisi :

- **İdeal Ders Süresi:** 45 dakikalık ders sürecinde; 20 - 30 dakika aktif ders islenebilir. (ilkokul çağındaki çocukların dikkat süreleri göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.)

- **Hızlı öğrenen çocuklar :** 40 - 50 ders saati. (İstisna şartlar..)

- **Daha fazla pratik gerektiren çocuklar :** 60 - 80 ders saati. (Normal şartlar..)

(Haftada 6 gün x 6 ders : 36 x 2 hafta : 72 Ders saati... Yani 2 haftada gecebilirler..)

Günde iki ders (2 x 45 dakika) işlenir ise;

- **Haftalık Ders Günü Sayısı:** 1-2 gün düzenli eğitim verilirse;

- **Toplam Süre:** Çocuğun öğrenme hızına bağlı olarak **6- 7 ay** içinde Elif-Bâ'dan yüzüne geçiş tamamlanabilir..

(Eylülde başlayanlar; Nisan ortalarında gecebilirler..)

2 - Öğrenme Süresini Etkileyen Faktörler :

- Çocuğun yaşına, dikkat seviyesine ve öğrenme hızına göre; **Süre değişebilir.**

- Öğretmenin niteliği ve uyguladığı yöntemlere göre; **Süre değişebilir.**

(görsel-işitsel materyaller, bireysel veya grup eğitimi vb.)

- Çocuğun düzenli pratik yapıp yapmaması ve aile desteği alıp almamasına göre ; **Süre değişebilir...**

TESEKKÜR EDERİM !..

DERLEYEN VE HAZIRLAYAN : NUMAN CEMAL ERYILMAZ.